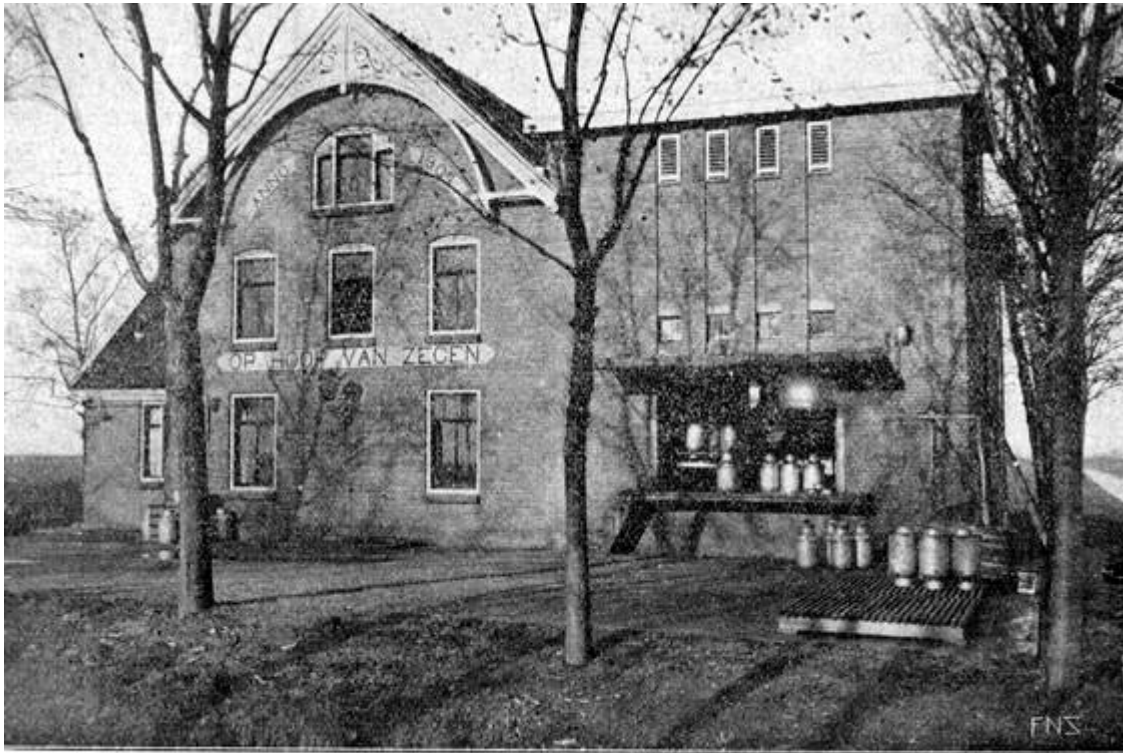

De Coöp. Zuivelfabriek „Op Hoop van Zegen” te Wijde Wormer.

De Coöp. Zuivelfabriek „Op Hoop van Zegen” te Wijde Wormer is na de thans uitgevoerde verbouwing een nieuw tijdperk ingetreden. Deze verbouwing betekende voor het bedrijf de overgang van dagkaasfabriek tot z.g. zoetfabriek.

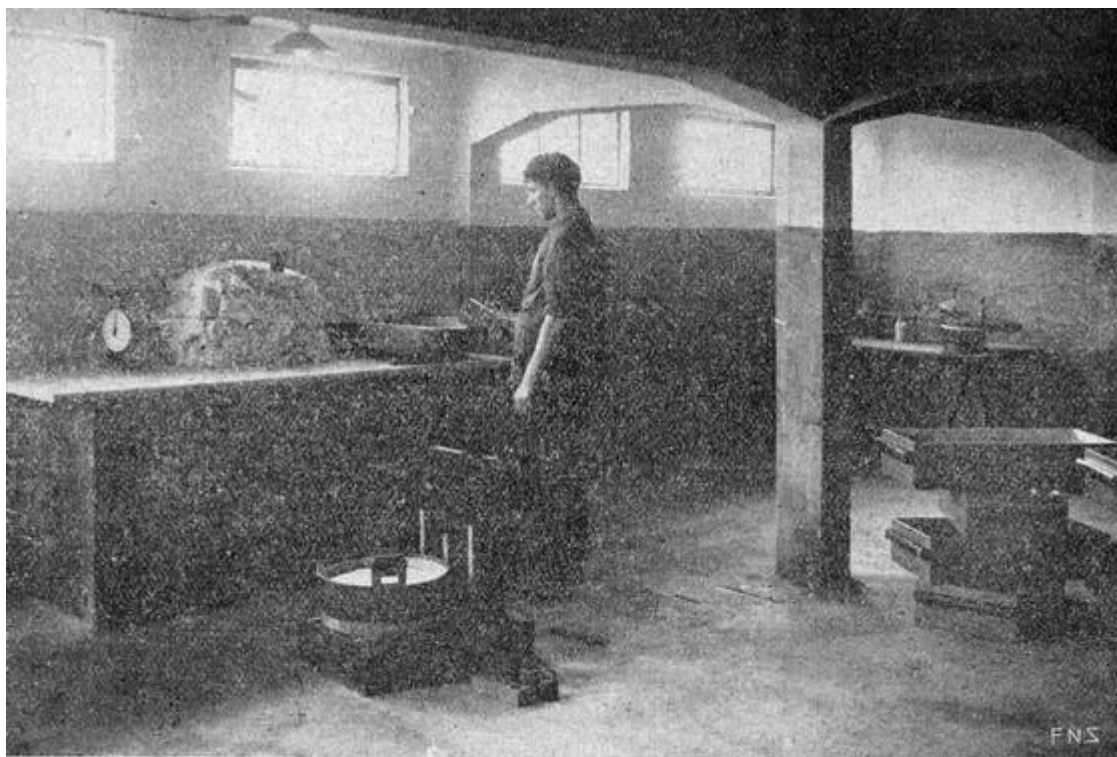

Coöp. Zuivelfabriek „Op Hoop van Zegen” te Wijde Wormer. (Vooraanzicht.)

Toen de fabriek in 1907 werd opgericht, werd zij op dezelfde leest geschoeid als het merendeel der Noord-Hollandse kaasfabrieken; het werd een dagfabriek. De boeren zetten de avondmelk thuis te romen en leverden de volgende morgen de morgenmelk en de op de boerderij afgeroomde avondmelk. Deze werkwijze paste zich gemakkelijk aan bij de kaasmakerij, zoals die vroeger op de boerderij was uitgeoefend en had het voordeel dat de fabrieksinstallatie zeer eenvoudig kon wezen, daar o.a. een op-roomlokaal niet gebouwd behoefde te worden.

Als dagkaasfabriek heeft het bedrijf te Wijde Wormer een zekere bloeiperiode gekend, totdat de oorlog, die zovele toestanden gewijzigd heeft, ook hier zijn invloed deed gelden. Met de oorlog heeft de vrachtauto haar intrede gedaan in het bedrijfsleven en deze heeft het mogelijk gemaakt, dat de grote melkproductiefabrieken de melk uit een groter rayon dan tot dusverre konden betrekken.

Ook moest in die jaren veel melk voor de consumptie worden geleverd. Het werd de boeren gemakkelijk gemaakt, daar deze melk tweemaal daags van de boerderij werd afgehaald. De boeren waren hierdoor ontwend geworden de avondmelk, die de nodige zorg en tijd vraagt, op de boerderij te behandelen en dit is naar men ons mededeelde,

De nieuwe boterkelder.

wel een der voornaamste oorzaken geweest, waarom de omzetting van dagfabriek tot zoetfabriek heeft plaats gevonden. Was dit niet gebeurd, dan was het bedrijf zeer waarschijnlijk gedoemd geweest om te verdwijnen.

Opgericht als N.V. op coöperatieven grondslag, is het bedrijf in 1926 omgezet in een zuivere coöperatie. Er waren toen echter nog maar 6 leden. In maart 1928 zijn de plannen opgekomen om de fabriek uit te breiden, doordat een aantal leden toetrad en de hoeveelheid melk toenam. De opzet moest echter in verband met de bekende „kat uit den boom kijkerij" zeer bescheiden zijn. Hoewel men verwacht dat nog meerderen zullen toetreden, heeft men het zekere voor het onzekere genomen, en derhalve, met inachtneming van een eventuele latere uitbreiding, voorlopig alleen die lokalen bijgebouwd en die werktuigen aangeschaft, welke voor de omzetting van het bedrijf, als boven aangegeven, beslist noodzakelijk waren.

Op de foto van het vooraanzicht der fabriek ziet men ter rechterzijde de bijgebouwde vleugel. Gebouwd volgens het platdakstelsel omvat dit eerstens een koellokaal met 2 bakken van 3500 L. ieder en ruimte voor bijplaatsing van een derde. Hiernaast ligt op hetzelfde niveau de melkontvangst, waar op het ogenblik, dat wij de fabriek bezochten, nog een melkbascule moest worden geplaatst. Van de 19 leden en 7 leveranciers wordt daarom zolang de melk bij het afhalen aan de boerderij gemeten. De bussen worden aan de fabriek gereinigd, terwijl de wei in aparte bussen wordt teruggegeven. Het auto-melkvervoer is in eigen beheer.

De melk wordt, na in de ontvangbak te zijn gestort, door middel van een verbeterde Unique-pomp, waarbij het nadeel van ondicht worden door veren op de zuiger is opgeheven, naar de koeler gepompt, welke in het koelerlokaaltje, boven de melkontvangst, geplaatst is. Van de koeler kan ze dan rechtstreeks in de oproombakken vloeien. Onder dit nieuwgebouwde gedeelte bevindt zich een ruime boterkelder.

Dat de ingang van de boterkelder buiten het gebouw ligt, maakt een ietwat eigenaardige indruk op degene, die er niet van op de hoogte is, dat het in de bedoeling ligt, deze nieuwbouw, zodra de melk nog meer toeneemt, naar achteren voort te zetten en daar een nieuwe botermakerij en centrifugelokaal te bouwen. Bovengenoemde ingang komt dan zoals van zelf spreekt in de botermakerij uit.

Op het ogenblik zijn botermakerij en centrifugelokaal nog een beetje stiefmoederlijk bedeed. Van de kaasmakerij is n.l. door een houten tussenwand een ruimte afgenomen, waarin een nieuwe Westphalia centrifuge van 4000 L. een plaats heeft gevonden. Deze is in brons-uitvoering omdat zij voor de weiontroming bestemd is. Ook de Sihipomp, welke de wei uit de weibak naar de centrifuge brengt, is van dit materiaal.

De kaasmakerij.

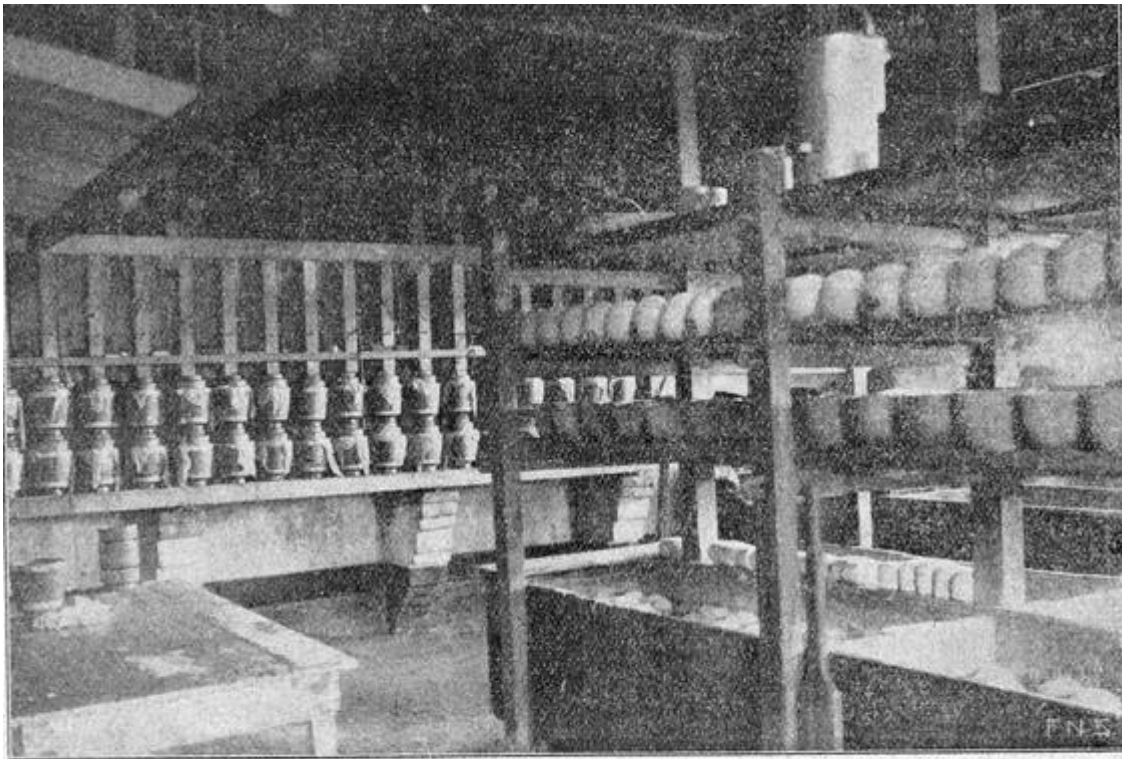
De weiroom wordt gezuurd in Swartz-vaten, welke in een stenen waterbak geplaatst worden. Een klein B.E.G.-apparaat van 30 L. is hiervoor aanwezig. In het perslokaal staat thans nog een kleine Holsteinsche karn. Hiervoor komt later een lang type karnkneder van 1200 L. inhoud in. de plaats. Door wegbreken van de tussenwand kan dan, als dit werkelijkheid geworden is, op eenvoudige manier de kaasmakerij vergroot worden.

Over hetgeen in de fabriek intact gebleven is kunnen wij kort zijn. De kaasmakerij telt twee kaasbakken ieder van 3500 L. met daartussen een doektafel. Hieraan grenst het

pekelpers-lokaal met langs de 4 muren de typisch Noord-Hollandsche wandpersen (2 dubbele- en 2 enkele-).

Boven de oude fabriek bevindt zich een grote ruimte welke als kaaspakhuis benut wordt.

In het ketelhuis bevindt zich een ketel van 6 M² V.O. en daarnaast een staande stoommachine van 5 P.K, voor het aandrijven van de Holsteinsche karn. Door de uitbreiding moesten 2 electromotoren van 5 P.K, ieder, worden bijgeplaatst.

Het pers-pekellokaal.

Volledigheidshalve vermelden wij ten slotte nog, dat de architecten Gros en Heldoorn te Leeuwarden het bouwkundig gedeelte in handen hadden, terwijl het werktuigkundig gedeelte door het Technisch Bureau van den F.N.Z. en de Leeraar-technicus van de Bond van Zuivelfabrieken in Noord-Holland is verzorgd.

Zoals men uit de beschrijving heeft kunnen opmaken, heeft de verbouwing op bescheiden voet plaats gevonden. Het ledental is nog te klein, om dit het risico van de grotere opzet, zoals men die gaarne gewenst had, te kunnen laten dragen. Wanneer dit kleine aantal echter maar uit coöperators van de goede soort bestaat, twijfelen wij niet, of door een goed beheer zal het mogelijk zijn de gelden, nodig voor verderen uitbouw, te reserveren en degenen die zien, dat het de fabriek goed gaat, zullen voor en na de moed vinden om toe te treden. De ligging op korten afstand van plaatsen als Zaandam en Wormerveer is, nu men de grote stap van omzetting in zoetfabriek gedaan heeft, niet meer ongunstig te noemen.

KR.